

**Magiczny
Kraków**

Fort 51 ½ Swoszowice / Wróblowice

2020-07-10

***Si bellum omittimus, pace nunquam fruemur* - tą łacińską sentencją, tłumaczoną jako: *Gdy zapomnimy o wojnie, nigdy nie będziemy się cieszyć pokojem* zaprasza odwiedzających Muzeum Spraw Wojskowych mieszczące się w Fortcie 51 ½ Swoszowice. To jeden z fortów Twierdzy Kraków i ciekawy przykład architektury militarnej, który przedstawiamy w drugim odcinku cyklu poświęconego odnowionym krakowskim obiektom #krakowheritage.**

W latach 2006-2019 miasto przeznaczyło blisko 37,5 mln złotych na renowację krakowskich zabytków. Dzięki temu nie tylko ocalały od zniszczenia poszczególne budynki, niejednokrotnie o ogromnej wartości historycznej i kulturowej, ale też wypiękniał cały Kraków. Wśród obiektów, które otrzymały dotację z miasta znajduje się Fort 51 ½ Swoszowice zwany również Fortem Wróblowice.

Fort mieści się przy ul. Sawiczewskich 46. W rejestrze zabytków widnieje od 2012 roku jako zespół fortyfikacji Fortu 51 ½ Swoszowice wraz z reliktnami dawnej baterii FB 51c i najbliższym otoczeniem oraz schronem amunicyjnym Swoszowice przy ul. Myślenickiej 106 w Krakowie.

To jeden z fortów w Twierdzy Kraków, który powstał w latach 1897-98 jako typowy międzypolowy fort pancerny przeznaczony do obrony bliskiej. Posiada przede wszystkim wartość historyczną, pokazuje rozwój architektury militarnej i rewolucji przemysłowej. – Lokalizacja Fortu wraz z towarzyszącymi dziełami obronnymi umieszczonymi na zapleczu, układem komunikacyjnym oraz zielenią maskującą jest przykładem ingerencji człowieka w krajobraz kulturowy mający trwały wpływ na obecne założenie urbanistyczne Krakowa – czytamy w uzasadnieniu decyzji o wpisaniu do rejestru zabytków.

Fort wybudowano według projektu Emila Gołogórskiego – inżyniera w stopniu generała porucznika, który w latach 1893 i 1894 nadzorował rozbudowę obiektów fortecznych Twierdzy Kraków. Był również projektantem fortów pancernych: 44a Pękowice, 45a Bibice, 48a Mistrzejowice, 50 ½ OST Barycz / Kosocice, 50 1/2 WEST Kosocice i fort pomocniczy piechoty 50a Lasówka.

Fort 51 ½ Swoszowice to własność skarbu państwa od 2016 roku dzierżawiona przez Fundację Gloria Fortibus, która w zabudowaniach fortecznych stworzyła Muzeum Spraw Wojskowych. Muzeum przybliży historię wschodniego frontu I wojny światowej, w której forty Twierdzy Kraków odegrały znaczącą rolę. Upamiętnia polskich żołnierzy walczących o niepodległość w latach 1919-1921 i popularyzuje wiedzę o osiągnięciach polskiego oręża i techniki militarnej. Można tu poczuć odtworzoną wojenną atmosferę i wręcz dotknąć historii: założyć hełm wojskowy czy wziąć udział w marszu ćwiczebnym z odpowiednio wyekwipowanym plecakiem. Wizyta w fortcie może też być początkiem wędrówki szlakiem Twierdzy Kraków, czyli trasy łączącej elementy fortyfikacji Krakowa, składającej ze stu militarnych obiektów.

Fort 51 ½ Swoszowice od kilku lat poddawany gruntownemu remontowi i rewaloryzacji pod nadzorem miejskich służb konserwatorskich. W latach 2018-2019 z budżetu Krakowa dofinansowano prace związane z remontem elewacji i dachu budynku fortecznego oraz kaponiery (budowli fortyfikacyjnej) obrony wjazdu do fortu na łączną kwotę 690 tys. zł, co stanowiło blisko 55 % poniesionych kosztów

**Magiczny
Kraków**

przeznaczonych na ten zakres prac. Dofinansowanie, obok środków z budżetu miasta i Fundacji, zostało także przekazane z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

Zabudowania forteczne przed remontem dachu i elewacji:

Zabudowania forteczne po remoncie dachu i elewacji:

Przypominamy, że w latach 2006-2019 Kraków przyznał 330 datacji na prace konserwatorskie i restauratorskie, a także prace budowlane realizowane w krakowskich obiektach zabytkowych (więcej [tutaj](#)). Na ten cel miasto przeznaczyło blisko 37,5 mln zł.

W cyklu [#krakowheritage](#) przybliżamy odnowione krakowskie obiekty. Zachęcamy krakowian do spacerowania szlakiem odnowionych zabytków, publikowania zdjęć z tych wędrówek w mediach społecznościowych i oznaczania ich hasztagiem [#krakowheritage](#). Wspólnie pokażmy, że jesteśmy dumni z efektów opieki nad zabytkami naszego miasta.

Bądź turystą w swoim mieście – zwiedzaj Kraków i odkrywaj na nowo cenne zabytki. [#krakowheritage](#)
[#owhc](#)